

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: Eva Černá (Kulturní studia – Estetika)

Název práce: Vývoj postavy upíra v populární kultuře – Od bestie k idolu

Oponent práce: Mgr. David Skalický, Ph.D.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Jak zřetelně naznačuje název, předložená bakalářská práce se zabývá vývojem postavy upíra v populární kultuře. Podle zadání se má přitom soustředit „především na filmové a literární zobrazení této postavy. Zaměří se na otázku, jak a proč prochází tento typ postavy výraznými vývojovými proměnami, které lze shrnout jako posun od bestie budící strach a odpor k idolu hlavně mladých dívek. Za počáteční bod zkoumání bude sloužit román Brama Stokera *Dracula*, kde je postava upíra poprvé vyvedena z prostoru převážně lidových legend do oblasti populární kultury. Výklad se poté bude věnovat dalším vybraným literárním a filmovým postavám s upířskými rysy, až k dílům moderní fantasy 21. století. Cílem není podat vyčerpávající přehled všech realizací, ale spíše postihnout základní vývojové tendence a ty analyzovat na vybraných příkladech.“ Po pročtení práce mohu jen konstatovat, že tento cíl byl naplněn jen z části, respektive způsobem, ke kterému mám řadu výhrad.

Text je fragmentární, působí spíše jako výpisky z odborné četby a nahodilé nápady, které teprve čekají na další promyšlení a rozpracování v souvislý výklad. Po kapitole věnované etymologii slova „upír“ se autorka obrací k literární naratologii a její konceptualizaci postavy (konkrétně k útlé knize B. Fořta *Literární postava – z jiných zdrojů nečerpá*). Očekáváme následnou komplexní analýzu zobrazení postavy upíra v *Drakulovi* Brama Stokera případně

dalších literárních dílech (jak naznačuje zadání), při které by autorka teoretické úvahy o literární postavě využila, bohužel se jí však nedočkáme a tato kapitola zůstane poněkud samoučelnou, nepočítáme-li tedy několik málo postřehů spíše dokreslujících teorii než naopak. Komplexnější analýzy reprezentace upíra se dočkáme až v kap. 4, věnované postavě upíra-idolu v dílech typu *Stmívání* či *Upíří deníky*.

Druhá kapitola je věnovaná úvahám o archetypu upíra v lidské kultuře, který se projektuje, respektive je umně využíván v úvahách o lidské společnosti a jejích kolektivních straších. Jde o nejzajímavější část práce, bohužel však opět velmi fragmentární (koncipovanou stylem: odstavec Černá, odstavec citace, odstavec Černá, odstavec citace...), parciální, nedotaženou, závislou na podnětech vyčtených v několika málo odborných zdrojů (především z *Netvora O. Herca* několik stránek z Gelderova *Reading the Vampire*).

Třetí kapitola nazvaná „Cesta upíra z knih na filmová plátna“ se více než tomu bylo v případě literatury obrací ke způsobu zobrazení postavy upíra ve filmu. Autorka se však vedle zajímavých postřehů nevyvarovala zjednodušujícím tvrzením typu „Postava upíra se zabydlela na filmových plátnech víc než kterákoliv jiná. Domnívám se, že to bylo kvůli tomu, že se rozhodla jít s dobou a držet krok se světem. Byla schopná přizpůsobit se novinkám, které okolní svět nabízí, protože platí, přežijí jen ti, kteří se přizpůsobí.“ Nebo: „Při přesunu postavy upíra z knih do filmu, jako hlavního prostředku zobrazování se čtenář může setkat s pocitem, že už se na příběhu nepodílí, jako tomu bylo doposud. Není po něm vyžadována fantazie, není nucen pracně si vytvářet obrazy postav a prostředí ve kterém se pohybují. Všechno je mu naservírováno na ‚stříbrném podnose‘, bez nutnosti přemýšlet. [...] Z aktivního tvůrce příběhu, kterým čtenář díky své fantazii je, se stává pasivní konzument polotovarů, produkovaných zábavným průmyslem. Divák si neuvědomuje svou zranitelnost, které film využívá, může se totiž stát, hlavně ve svých počátcích, pod zástěrkou nadšení z něčeho nového, objektem manipulace.“

K fragmentárně, „výpiskově“ působícímu dojmu přispívá i skutečnost, že se autorka práce rozhodla nepřekládat slovenské a anglické citace, což v úvodu zdůvodňuje úsilím „zachova[t] a nabíd[nout] co nejpřesnější informace.“ Myslím, že tak mohla bez obav učinit, neboť v citovaných ukázkách není nic tak stylově či terminologicky specifického, aby byl překlad na újmu srozumitelnosti.

Co se gramatické stránky textu týče, narážíme na řadu chyb v interpunkci, skloňování či na různé překlady. Neobvyklá je citační forma: uvedeno je vždy příjmení autora, název díla,

rok vydání (ovšem ne vždy – viz např. s. 35 dole, kde chybí) a citovaná strana, a to v závorce za samotnou citací – pro tento způsob odkazování se nepochybně lépe hodí poznámka pod čarou i využívání zkratk jako tamtéž/ibid. Výhrady mám k formátování odstavců, které jsou zbytečně oddělovány velkou mezerou (v několika případech nicméně opomenutou) rozbíjející plynulost textu. Nejednotné je i další formátování: zatímco název kap. 1 začíná na nové straně a autorka pro něj volí větší typ písma, kap. 2 začíná kdesi v dolní třetině nové strany, písmo je pak stejné velikosti jako zbytek textu; začátek kap. 3 najdeme v polovině stránky a navazuje bezprostředně na konec kap. 2, začátek kap. 4 je pak po velké mezeře v dolní třetině strany. Narážíme bohužel i na jiná drobná přehlédnutí: vnitřní uvozovky jsou někdy identické jako vnější, jindy však (správně) jednoduché; český abstrakt je (ve shodě se zvoleným standardem textu) zarovnan do bloku, anglický nikoliv (stejně jako poslední odstavec na str. 42); nejednotné jsou údaje uvedené v seznamu literatury, v němž je mnoho drobných chyb.

V předložené práci je – pokud jde o téma, na které se soustředí – řada pozoruhodných postřehů a náznaků, a proto ji doporučuji k obhajobě. Jde však zároveň o práci, ke které lze mít řadu výhrad týkajících se formální úpravy, jazykové správnosti, ale především samotného obsahu.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: dobře

.....
podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 7. 6. 2021

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------